

Proč většina české novinářské obce referuje o dění v dnešním Rusku zaujatě – a zpravidla nepokrytě protirusky? Důvod může být historický. Čeští komunisté, kteří prohráli v roce 1968 svůj boj o moc s prosovětsky orientovanou skupinou téže strany, kladli veškerou vinu za svou prohru na Moskvu. A tato filosofie, podpořená každodenní praxí, přítomností sovětských vojsk na našem území a čím dál větším rozporem mezi vůlí politického vedení a míněním většiny obyvatelstva, přežila do dnešních časů. Nabyla podoby apriorní nedůvěry vůči všemu, co přichází z dnešního Ruska, a to navzdory tomu, že svět se od té době bezprecedentně proměnil, hranice západu a východu přestala být méně důležitá, než hranice bohatého severu a chudého jihu. Rusko je nepominutelný fenomén a začínat novou studenou (natož „horkou“) válku mezi ním a euroatlantickým společenstvím je trestuhodně nezodpovědné. Přesto, jak jsme ukázali, naše mainstreamová média už bubnují do útoku.

Tato média, inspirovaná myšlenkami dávno překonaného a vlastně vždy iluzorního Pražského jara, se chovají podle principu sněhové koule. Dochází k ustavičnému opakování a multiplikaci informací a sdělení, vzájemnému ujišťování se ve společných „pravdách“. Funguje spirála mlčení, jedna z nejčastějších manipulačních technik – když si myslíš něco jiného než my většinoví, vyloučíme tě ze svých řad. To je ovšem stará komunistická parola: kdo nejde s námi, jde proti nám.

Co je navíc zajímavé, je to, že majitelé a provozovatelé médií většinově rezignovali na tržní princip. Přestali se zajímat – přesněji: připustili, aby novináři v těchto médiích zaměstnaní ignorovali, jaký je zájem veřejnosti, co veřejnost chce a potřebuje, čím žije, jak si buduje své hodnotové normy a v co případně věří. Tím se média, především ta mainstreamová, dostávají do fatální izolace. Na sklonku minulého režimu se říkalo: Československá televize lže, jako když Rudé právo tiskne. Nedávno jsem slyšel obdobnou průpovídku: Česká televize lže, jako když Mladá fronta tiskne.

Čas od času se vydavatelé periodických tiskovin zamýšlejí, proč klesá jejich prodaný náklad meziročně v průměru o 10% procent. Vyčítají to internetu. Internet ale tuto tendenci nespustil, ten jen dodal nenasycenému čtenáři chtivému informací náhradní zdroj. A čtenář zjistil, že – alespoň zatím – je internet platforma dostatečně široká, a tím i dostatečně pluralitní a dosud nezglajchšaltovaná jediným povoleným názorem na cokoli, jako ona mainstreamová média (a to se netýká jen novin, ale i televize, asi nejméně rádií), že tam lze dosud najít svobodnou výměnu informací a názorů. Čtenář i divák totiž, ať se to našim bohorovným novinářům líbí, či nikoli, stále ještě volí svobodu před diktátem.

Média by tomu měla tleskat, zvláště letos, u příležitosti 25. výročí listopadu 1989. Zdá se však, že je většinový názor našich novinářů na tento fakt spíše opačný. A to na celé škále – od nepochopení až k totálnímu znevážení. Jiná průpovídka říká, že to nejhorší na demokracii jsou voliči. Soudě podle našich mainstreamových médií se zdá, že jsou přesvědčena, že to nejhorší na svobodě tisku jsou čtenáři a diváci, a to nejhorší na svobodě slova je to, že ji mohou užívat všichni, ne jen ti vyvolení, například novináři.
